

Redd-i Garp veyahut Geçmişle Barışamamışlara İbret

Tarih, “ibret”in esas kılındığı bir uğraştır. İbret alınmadıkça anlamsızlaşır, anlamsızlaştıkça önemsizleşir, önemsizleştikçe de toplumları bir bataklık gibi içine çeker, haşreder. Bu durum, anlam ve bağlam bakımından “tespih”e benzetilebilir. İpin gevşemesi bile tüm dizini etkiler ki uzun vadede tamamını dağıtır. Bundandır ki tarihi yazmakta değil, anlamlandırmakta iyi olan uluslar ayakta kalmıştır ve kalacaktır. Bu noktadan bakıldığında, toplumların en küçük alışkanlıkları dahi aslında birer “ibret” nüvesidir zira ne o alışkanlıklar toplumların geçmişinden bağımsızdır ne de geleceklerine etkisizdir.

Bu nokta-i nazarda görülecektir ki dünün olimpiyatları, bugünükülerle yadsınamayacak surette benzerlikler taşır. Örneğin, en eski olimpiyatlara bakıldığında Herodotos’un aktardığı şöyle bir pasaj bulunmaktadır:

“Mısır’da Psammis’in hüküm sürdüğü dönemde Elis’ten elçiler geldi; Elisliler, olimpiyat oyunlarında dünyanın en doğru ve en güzel kurallarını koymuş olmakla övünüyorlardı. Mısırlıların, yani insanların en akıllılarının bile, bu alanda daha ileriye gidemeyeceklerine ve daha iyisini bulamayacaklarına inanıyorlardı. Elis elçileri Mısır’a geldiler ve Psammis’e, yaptıkları yolculuğun nedenini açıkladılar; kral, Mısırlıların en aydın kafalarından kurulmuş bir kurula danıştı. Bu bilgiler toplanıp Elislilerden oyunlarda uyguladıkları bütün kuralları dinlediler; açıklama bitince Elisliler Mısırlılara, eğer bunlardan daha iyi kurallar varsa, kendilerine salık vermelerini, çünkü buraya bunun için gelmiş olduklarını söylediler. Onlar aralarında danıştıktan sonra, Elislilerden sordular, sizin hemşerileriniz bu oyunlarda başkalarıyla da yarışır mı, diye. İsteyen her Yunanlı, diye cevap verdiler, ister kendi kentlerinden, ister başka bir kentten olsun yarışlara girebilir. O zaman Mısırlılar bunun adalete uygun bir tüzük olmaktan çok uzak olduğunu söylediler, kendi kentlerinden olan yarışçıyı, yabancı yarışçı zararına koruma eğilimini hiçbir çare engelleyemezdi. Eğer gerçekten adalete uygun bir tüzük yapmak istiyorlarsa ve Mısır’a da bu niyetle gelmişlerse, Mısırlıları buna inandırabilmek için, oyunları yabancılar arasında tertiplemeli ve bir tek Elislinin bunlara katılmasına izin vermeliydiler. Mısırlıların Elislilere verdikleri cevap bu oldu.”¹

Görülebileceği üzere, ilk devirlerden günümüze olimpiyatlar, temelde bir millete, bir siyasete hizmet ve o millet ile siyasetin gücünü kanıtlamak amacına dayalı olmuştur. Yine aynı eserden başka bir örnek vermek gerekirse şöyle bir pasaj da bu durumu kanıtlamaktadır:

“Perdikkas soyundan inme olan bu Makedon prensleri, kendilerinin de dedikleri gibi Yunanlıdır; yapmış olduğum araştırmalarla bunu kesin olarak öğrenmiş bulunuyorum ve ileride bunların gerçekten Yunan soyundan olduklarını göstereceğim; zaten olimpiyat oyunlarını düzenlemekle görevli Yunanlılar da öyle demişlerdi. Alexandros bir gün ödül kazanmak hevesine düşmüş, bu amaçla arenaya inmişti; yarışta boy ölçüşecek olan Yunanlılar, ona engel olmak istediler, ‘Bu oyunlara yalnız Yunan atletleri katılabilir, barbarlara yasaktır,’ dediler. Ama Alexandros, Argoslu olduğunu ispat etti, resmen Yunanlı olarak kabul edildi, stadyumdaki yarışlara katıldı; hatta talih onu ilk iki yarışçı arasına koydu. Bu işler işte aşağı yukarı böyle olmuştur.”²

Kısacası, kuruluşu itibarıyla olimpiyatlar, temel yapısı hasebiyle içine kapanık bir yapıda seyretmiş ve dışarıdan gelenlere veyahut kendi deyimleriyle “barbarlara” karşı “tahammülsüz”

¹ Herodotos, 2019, Tarih, (çev. Öktem M.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul, s. 199.

² A.g.e. 390.

olmuştur ki bu içine kapanıklık bittabi siyasi ve millî birçok farklı skalada kendini göstermektedir. Bu aktarımlar, tarihin bilinen gerçeklerinin sadece birer izdüşümüdür. Bugüne gelindiğinde, 2024 yılı itibarıyla yeniden tertip edilen olimpiyatlarda da bu durumun aslında bir dizi yansıması görülebilmektedir. Fransa’da başlayan 2024 Olimpiyatları, Fransız hükümeti ile sol kesiminin kendi halkına hatta bütün Avrupa’ya baskıladığı “yeni, kimliksiz, cinsiyetsiz insan” fikrini bütün ulusları karşısına alırcasına yayınlamıştır.

Bahsi geçen bu “yeni normal”, dinî ve bilumum benzeri hassasiyeti yok saymış, buna karşın sözde “yok sayılma” tavrına karşıt olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle açılış gösterisi sırasında cinsiyetsiz ve hatta kimliksiz efrad tarafından adeta dalga geçilen “Son Akşam Yemeği” imgesi, Robespierre’in “Mutlak Varlık Kültü” ile Marksist “Tanrı-İnşası”nın bir çeşit çarpık sentezi olarak nazar-ı dikkatimize arz edilmiştir. Velhasıl bugünkü “Olimpiyat Vakası”, Amerika’da Demokratların kazanmasına mukabil Noel dahil birçok dinî ve millî ögenin kimliksizleştirilmesiyle birlikte başlayan sürecin Avrupa’ya sıçradığını ve bizlerin de bu yeni tavrın kabulü için hazırlanılmaya çalışıldığımızı göstermekte ve bu “yeni normal”i kabul etmediğimiz müddetçe “olimpiyatın modern barbarları” olarak dışarıda bırakılacağımızı aktarmaktadır.

Bundandır ki önümüze, geleceğimizi şekillendirebilmek amacıyla iki farklı seçenek çıkmaktadır: Bir, mücadele zaruridir. Peki, Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşları olarak ulus devletimize karşı güdülmekte olan bu siyasetin içerisinde bulunarak mı yoksa dışarısında kalarak mı daha etkili mücadele verebiliriz? Geline nokta da görülecektir ki ilk seçenek halihazırda işleme konulmuştur. O halde ilk seçeneği merkeze alarak yeniden önümüze çıkan iki reçeteyi tartışmaya açmakta fayda vardır: Ya devletimizin kuruluş prensibindeki “müdafaa” fikrini devam ettirecek ve bu minvalde bahsi geçen propagandanın bir parçası olmamak amacıyla olimpiyatlardan çekileceğiz ya da bütün bu kimliksiz propagandalara karşıt olarak kendi kimliğimizi en iyi şekilde temsil ederek orada yer alacağız. Ne yazık ki sonuca baktığımızda bu iki reçetenin de tam olarak uygulanmadığı ve her birinden azar azar uygulanarak günün tabir caizse “kurtarılmaya” çalışıldığı görülmektedir.

Bugün olimpiyatlarda bulunarak Avrupa’dan kopuk olmadığımızı kanıtlamaya çalışıyor, bunu kıyafetlerimiz dahil her türlü simgemizle tatbik ediyor, devamındaysa trajikomik bir biçimde Avrupa’nın her türlü propagandasına karşı ulusal kanalımızda yayın keserek direnmeye çalışıyoruz. Bu, Mahatma Gandi’yi bile kıskandıracak düzeyde “pasif” bir direniştir ki böyle direniş olmaz, olamaz. Şayet direniş esas kılınacaksa bunu her hareketimizde, şayet boyun eğmek esas kılınacak ise de bunu her alanda tatbik etmek zorundayız. Bu türden arada kalmış bir tavırla ne direnişe ne de Avrupalı kimliksiz politikanın bizi kabulüne mazhar olabiliriz. Bugün Türkiye, bu tavrı ile ulus kalmayı seçmiş lakin bunu dillendirmek istememiştir. Oysaki bu Avrupa için de utanılacak bir şey değildir zira dünden bugüne tatbik ettikleri olimpiyatlarda bunu vurgulamaktan çekinmemiş, tam tersine bunu siyasetlerinin önemli bir propagandası olarak vücuda getirmişlerdir. Bu noktada sürekli olarak kaçmaya çalıştıkları geçmişlerinden önemli bir parçayı, “1936 Olimpiyatları”nı hatırlatmakta fayda görüyoruz.

1936 Olimpiyatları Nasıl Başladı, Nasıl Sonlandı, Neler Yaşadık?

1936 Olimpiyatları, Almanya'nın Hitler ve Nazi rejimi altında bütün dünyayı karşısına alan bütün kudretiyle Berlin'de, 1 Ağustos 1936'dan 16 Ağustos 1936'ya değin sürdürülmüş olan oyunlardır. Vücuda getirmeye gayret ettiği "Aryen" ırkı namına bütün propagandalarıyla bu olimpiyat, Türkler dahil birçok milletin hakir görüldüğü bir düzlemde Avrupalıların alkışlarına mazhar olarak elden ele taşınan bir meşalenin Güney Yunanistan'dan özel olarak getirilen bakirelere teslimi ve bakirelerin bu ateşi stada taşıması gibi "paganist" usullerle başlatılmıştır.³

Hitler'in konuşmasıyla birlikte altı numaradan müteşekkil bir gösteriyle başlatılması planlanan olimpiyat; ilk numarada çocukların "olimpiyatın beş halkası"nı temsilen yapacakları dansla, ikinci numarada "güzellik ve incelik" olarak belirlenen ismini temsilen 2600 genç kızın vals ve akabinde Berlin'de okuyan 500 Alman kızının dans ve oyunları, üçüncü numarada "oyun ve ciddiyet" ismine hitaben bütün milletlere mensup 2000 öğrencinin (ayrı ayrı kısımlarda) 1200 bayrak taşımasıyla, millî marşlarını söylemesiyle, geçit resmi yapmasıyla ve 1200 bayrağın bir deniz şeklinde sahada dalgalandırılmasıyla, dördüncü numarada "erkek kuvveti ve beceriklilik" ismi gereğince 1000 asker ve 500 idmancının cirit, gülle, uzun atlama ve sıklet kaldırma gibi oyunları ile bir savaş sahnesinin müzikalle canlandırılmasıyla, son olarak da altıncı numara "Olimpiyat ahengi" ismi ile yeniden binlerce bayrağın meydana çıkıp Beethoven'ın "Dokuzuncu Senfoni"si akabinde borazanlarla bütün gençliğin davet edilmesiyle muhtevasını oluşturmuştur.⁴ Buna karşın sözde "bütün milletlere" hitap etmeyi amaçlayan bu gösteri, gerçekte birçok siyasi manevranın içerisinde yer aldığı iğrençliklerle uzun vadede anılacaktır ki daha başlangıcında bile Türk bayraklarının azlığı dikkat çekmiş ve bu konudaki şikâyetlere dönem gazetelerinde yer verilmiştir.⁵

Yine de söylemeliyiz ki bahsi geçen olimpiyatlarda Türklerin karşılaştığı tek sıkıntı haricî mahiyette değildir. Örneğin Galatasaray'ın basketbol takımında oynayan ve en başarılı oyuncular arasında yer alan Feridun Vasfi gibi iyi oyuncuların sebepsiz yere Antrenör Rupen Semerciyan tarafından kadro dışı bırakılması ile alınan 45'e 9'luk yenilgi, dönemin basınında büyük yankı ve şikâyetlerin oluşmasına yol açmıştır.⁶

Yaşanan olaylara gün gün değinecek olursak ilk olarak olimpiyatların ikinci gününde bir dizi söylentinin ortaya çıktığı görülmüştür. Örneğin "Faşist Enternasyonalî" namıyla neşredilmiş bir köşe yazısında, faşist rejimlerin birbirlerini kayırmaları üzerinde durulmuş ve gizli kapaklı işleri olimpiyatlar vesilesiyle gördüklerine dikkat çekilmiştir.⁷ Bir diğer makalede ise özellikle Türkiye'nin spor noktasında geride kaldığı ve bunun ancak doğru bir beden ile millet terbiyesi ile mümkün olabileceğinin üzerinde durulmaktadır ki başlık olarak da "Bugün spor yapmak bir vatan borcu sırasına girmiştir!" cümlesinin seçilmiş olması kayda değerdir.⁸

Aynı nazardan devam ettiğimizde, olimpiyatların üçüncü gününde "İsveç usulü" olarak nitelendirilen jimnastik öğretiminin eleştirildiği görülmektedir. Bahsi geçen usulün Türkler

³ Adsız, 1 Ağustos 1936, "Berlin Olimpiyatları 1936: Allo! Allo! Radyo Berlin", Haber Gazetesi, sayı: 1632, s. 9.

⁴ A.g.m.

⁵ İzzet Muhittin Apak, 1 Ağustos 1936, "Berlin Mektupları: Baştan başa her milletin bayraklarıyla süslenmiş olan Berlin'de Türk bayrakları neden az?", Haber Gazetesi, sayı: 1632, s. 9.

⁶ Menem Feridun (Şerifzâde), 1 Ağustos 1936, "Basketbolcular için ilk itirazlar başladı: Basketbol takımı iyi seçilmemiş", Haber Gazetesi, sayı: 1632, s. 10-11.

⁷ Hüseyin Faruk, 2 Ağustos 1936, "Faşist Enternasyonalî", Haber Gazetesi, sayı: 1633, s. 2.

⁸ Cafer Çağatay, 2 Ağustos 1936, "Bugün spor yapmak bir vatan borcu sırasına girmiştir!", Haber Gazetesi, sayı: 1633, s. 6.

üzerinde tesirsiz ve atıl kaldığı aktarılarak bu usulün hem yurt içi hem de yurt dışı standardı ihtiva etmesinden şikâyet edilmiştir.⁹

Dördüncü güne gelindiğinde bazı vahim sonuçlarla bir kez daha karşı karşıya olduğumuz görülmektedir. Örneğin Büyük Mustafa isimli ünlü güreşçimiz ne yazık ki bel kemiğini incitmiş ve ardından da bayılmıştır; buna karşın Küçük Ahmet rakibine karşı muvaffak olabilmıştır.¹⁰ Yine aynı gün kayda geçen başka bir manşete göre Norveçlilere yenilen futbol takımımızın 1928'den beri gelişmemesinin eleştirildiğine rastlanmaktadır ki başka bir sütunda da Spor Müsteşarlığının kurulacağına aktarılması kayda değerdir.¹¹

Bundandır ki olimpiyatların beşinci gününden itibaren manşetler, genel mahiyetiyle eleştirel bir üslup takınarak “neden” sorusu üzerinde durmaya başlamıştır. Örneğin Ulvi Ziya Yenal Norveç’e karşı mağlup olunma sebebini 5 ana husus üzerinden incelemiş ve temeldeki sebebin yanlış futbol siyaseti olduğunu vurgulamıştır.¹² Yine aynı sayıdaki başka bir sütunda Türkiye’ye getirilen ve yüksek meblağlarla maaş verilen yabancı antrenörlerin yetersizliği vurgulanmış ve Türk antrenör yetiştirmenin öneminden bahsedilmiştir.¹³

Bahsi geçen yetersizliğe dair ilk sert ve uzun mahiyetteki eleştiri, 12 Ağustos 1936 tarihinde neşredilmiştir ki sporda devşirme usulünün kullanılmasının hataları üzerinde durularak Türk gençliğinin yanlış tarzda eğitim gördüğü aktarılmıştır. Bahsi geçen makaledeki şu bölüm kayda değerdir: “*Kat’iyetle anlaşılıyor ki ilim şubesine, bilgi ihtisasına bu hürmetsizliğimizdir ki harikalar yaratan Türk’ü dünya önünde ilim sahasında hezimetten hezimete çaptırmıştır.*”¹⁴

Bahsi geçen makalenin hemen ardından, 13 Ağustos 1936’da “*Misafirperverlik bu mudur?*” adıyla yayımlanan başka bir makalede olimpiyatların içyüzü biraz daha detaylı bir biçimde verilmektedir. Bahsi geçen makalede sürekli zafer kazanan Amerikalılara karşı Almanların bilinçli bir şekilde kışkırtıcı hareketlerde bulduklarının aktarıldığı gibi yarı ağır sıklet kaldırma yarışmasında birinci gelen Mısırlıların sahneye çıkmalarının akabinde marşlarının notalarının bulunamaması öne sürülerek okunmaması ve güreş kategorisinde ilk üçü teşkil eden Fransız, Amerikan ve Türk güreşçiler sahneye çıktığında Alman spikerin başka bir ekip bildirmesi gibi bir dizi siyasi hamlenin de yapıldığı kayda geçmiştir. Özellikle bizlere karşı yapılan ve güreş konusunda vukua gelen olayda iki Finlandiyalı ve bir Alman’ın ismi zikredilerek onların bayraklarının açıldığı, şikâyetler üzerine ancak düzeltme yapılabildiği aktarılmıştır. Bittabi bize karşı yapılan saygısızlık bununla da sınırlı değildir. Yine aynı makalede aktarıldığı kadarıyla, süvarilerimizin Berlin’e geldiği esnada istasyona Türk bayrakları ters taraftan asılmış ve ertesi günü oradan geçen Mısırlıların fesli resimleri konarak “*Türk olimpiyat takımı geldi*” şeklinde gazetelerde manşetlerle bu fotoğraflar servis edilmiştir.¹⁵

Son olarak olimpiyatın kapanış haberinin hemen yanında, 17 Ağustos 1936 tarihli “*Emektar bir sporcu idareciliğimizdeki kadir bilmemezliğe isyan ediyor*” başlıklı haber, eleştirel noktada önemlidir. Bahsi geçen haberde, ülkede birçok emektar sporcu antrenör veyahut benzeri şekilde

⁹ Rıza Koşkun, 3 Ağustos 1936, “*İsveç Usülü Jimnastik İstemiyoruz*”, Haber Gazetesi, sayı: 1634, s. 8.

¹⁰ Adsız, 4 Ağustos 1936, “*Olimpiyatlarda Bugünkü Güreşler*”, Haber Gazetesi, sayı: 1635, s. 4.

¹¹ Adsız, 4 Ağustos 1936, “*Norveçlilere nasıl yenildik?*”, Haber Gazetesi, sayı: 1635, s. 7; Adsız, 4 Ağustos 1936, “*Bir Spor Müsteşarlığı Kuruluyor*”, Haber Gazetesi, sayı: 1635, s. 7.

¹² Ulvi İzzet Yenal, 5 Ağustos 1936, “*Futbolda Neden Yenildik?*”, Haber Gazetesi, sayı: 1636, s. 7.

¹³ Rıza Koşkun, 5 Ağustos 1936, “*Beceriksiz Antrenör İstemiyoruz*”, Haber Gazetesi, sayı: 1635, s. 7.

¹⁴ Ş. Hasan Bahri Özdeniz, 12 Ağustos 1936, “*Türk Gençliği İtham Edilemez*”, Haber Gazetesi, sayı: 1643, s. 6.

¹⁵ Suat Erler, 13 Ağustos 1936, “*Olimpiyat intiba ve vekayii: Misafirperverlik bu mudur?*”, Haber Gazetesi, sayı: 1644, s. 6.

millî takıma hizmet edebilecekken Almanların yurt dışından getirilmesi eleştirilmiş ve başlığında da yer aldığı gibi konuya dair adeta “isyan” edilmiştir.¹⁶ İşte 1936 Olimpiyatları esnasında yaşadıklarımız ve yaşatılanlar bunlardır.

Gizli Bir Belgeden Hareketle 1936 Olimpiyatları

Olimpiyatlar, daha önce de bahsettiğimiz üzere, kronolojik tekamülü gereğince siyasi bir zemine sahiptir. Antik dönemlerde tatbik edildiği ilk günden beri dikkate şayan bir biçimde bu özelliğini muhafaza etmiş ve korumuştur. Tatbik edildiği yıllardaki güç dengeleri, siyasi hedefleri tatbik eden erkleri değiştirmiş olsa da tavrı asla değiştirmemiştir. Bundandır ki 1936 Olimpiyatları inceleneceği vakit arşive başvurmak, hem etkinliği hem de etkinliğin konumlandığı siyasi zemini anlamlandırabilmek ve doğru bir biçimde yorumlayabilmek adına elzemdir. Arşive başvurulduğu vakit, gizliliği 30 Ekim 2020 tarihinde kaldırılmış bir istihbarat raporunda 1936 Olimpiyatları esnasında dönen siyasi oyunlar şu şekilde rapor edilmiştir:

“Hariciye Vekaleti’ne,

Olimpiyatlar vesilesine Berlin’e gelen mühim ecnebi ricalinin burada temaslarına ait istidlaatin tafsilatı postadadır. Hülasası aşağıdadır.

1. Bulgar kralı kraliçeyi ameliyat yaptırmak ve buradaki akrabasıyla görüşmek ve Olimpiyat’ta bulunmak için gelmiş ise de bazı mühimmat siparişi için uzun vadeli tediye imkanını aramıştır. Ve Almanya’nın haricî siyasetinde İtalya ile beraber müşterek hareket eylemek esaslarının müzakerelerine iştirak etmiştir.

2. İtalya’nın bütün gayretlerine rağmen Almanlarla bir mukavele imzasına veya Almanya-Avusturya ile blok teşkiline muvaffak olamamışlar ise de Lokarno devletlerinin yakındaki içtimaından müşterek hareket eylemek esasında mutabık kalmışlardır.

3- Polonya ricali ise son Danzik ihtilafından beri Almanya-Polonya münasebatında hasıl olan itimatsızlığı izaleye ve Fransız erkanıharbiyesi umumiye reisinin Varşova ziyaretini izaha çalışmışlardır.

4- Yunan ve İsveç prenslerinin ziyaretlerinin olimpiyatlarda bulunmaya ve Almanya ile olan ticaret mübadelelerini arttırmaya matuf olduğu maruzdur.

-Hamdi Arpağ”¹⁷

Ne yapmalı?

Gelinen noktada yazımızın bu bölümüne değin her okuyucunun da mutabık olacağı üzere bizler, bugün de tıpkı geçmişte olduğu gibi “olimpiyat” namı altında arkada nasıl siyasetlerin çevrildiği

¹⁶ Adsız, 17 Ağustos 1936, “Emektar bir sporcu idareciliğimizdeki kadir bilmemeziğe isyan ediyor”, Haber niGazetesi, sayı: 1648, s. 7.

¹⁷ T.D.A. 501 31456 124527 1, 21.08.1936 tarihli belge.

bil(e)miyor, kestiremiyoruz. Bildiğimiz ve gördüğümüz tek şey, bugüne değin “kimliksizleştirme” üzerine siyaset güden modern Avrupa hükümetlerinin artık bunu cüretkâr bir surette, çekinmeden hatta tabir caizse “davullarla duyururcasına” yapmakta bir beis görmemesidir. Dün “Aryen” ırkının üstünlüğünü alkışlarla karşılayan Avrupa, bugün cinsiyetsiz ve kimliksiz toplum algısını alkışlarla karşılamış, kendi tarihini yok sayarak “*Modernite'nin Kalesi*” olmaya kalkışmıştır. Daha da vahimi, dün bize karşı çeşitli haksızlıklar yaparak hakir gören, kötü muamelede bulunan Düvel-i Muazzama, bugün kendi diyetlerine her zamanki gibi bizi ortak etmeye çalışmaktadır zira onların kabul ve onayına muhtaç olduğumuzu zannetmektedir. Buna karşın gür bir sesle yine ve yeniden böyle bir mecburiyetimizin olmadığını hatırlatmalı, onların kendi iç çelişkilerine kapılmamalı hatta gerekirse başımıza gelenlerin sorumlularına da tazmini dikte etmeliyiz. **Şunu iyi kavramakta fayda vardır: Bugün bahsi geçen olimpiyat vesilesiyle Doğu, Batı'nın emperyal politikasına karşı varlık mücadelesi vermekte, yarışlar vesilesiyle değil, ulus olarak kimliğini muhafaza etme mücadelesinde ter dökmektedir. Bundandır ki gelinen noktada kendimize şunu sormalıyız: Ne yapmalı?**

Önümüzde daha önce de dile getirdiğimiz üzere iki reçete bulunmaktadır: Ya tarihimizi kabul ederek milletimizi bütün varlığıyla en iyi şekilde temsil edecek ya da bu çarpık siyasi ajandaya taraf olmamak namına çekileceğiz. İki reçete de hâlâ tatbiki açıktır. Tarihiyle barışamamış Batı'nın yüzüne, kabullenmeye çokça niyetli oldukları lakin ne hikmetse bizi de ortak zannettikleri kabahatleri çarpma tasarrufu tamamıyla elimizde, hazır ve nâzır bir biçimde beklemektedir. Vermemiz gereken hiçbir taviz yoktur. Dün hakir görülen bizdik, bugün hakir görenlerle aynı tazminata boyun eğmemesi gereken de bittabi bizleriz. Avrupa'ya karşı meylimiz, onların suçlarına ortaklık babında olmamalıdır. Dün güdülen siyaseti nasıl reddettiyseniz bugün de aynı duruşu muhafaza etmeliyiz. Suçları ve yükümlülükleri üstlenmek bizi onlar nazarında kabule değil, mandalığa itecektir. Aklımıza her daim Suat Erler'in şu sözlerini getirmeli, Avrupa'ya karşı tavrımızı buna göre şekillendirmeliyiz: *Hafazanallah, aynı hataları biz işlemiş olsak!*¹⁸

Bartu Kizek, "Redd-i Garp veyahut Geçmişiyile Barışamamışlara İbret"

<https://www.fikirtepedi.com/siyaset/redd-i-garp-veyahut-gecmisiyle-barisamamislara-ibret/> (Yayın Tarihi: Ağustos 2024).

¹⁸ Suat Erler, 13 Ağustos 1936, “*Olimpiyat intiba ve vekayii: Misafirperverlik bu mudur?*”, Haber Gazetesi, sayı: 1644, s. 6.